

Znamienną rzeczą jest też niechęć niektórych ubojni do podpisywania umów kontaktacyjnych, co budzi wśród hodowców zrozumiałe obawy. Pozostanie na fermie z materiałem rzeźnym, gotowym do uboju, bez możliwości jego sprzedania, jest złą sprawą nie tylko hodowców królików, ale też innych gatunków zwierząt gospodarskich. Ubojnie deklarujące chęć odbioru żywca, lecz bez podpisywania umów, nie będą w stanie zapewnić sobie rytmiczności dostaw, nie mówiąc już o jakimkolwiek planowaniu produkcji. Trudno jest prowadzić planową produkcję mięsa – a taką produkcję prowadzą przecież ubojnie – bez rozeznania rynku żywca króliczego i zorganizowanego zaplecza hodowlanego. Takie postępowanie wyklucza możliwość przewidywania wielkości i rytmiczności dostaw żywca. Na przykład ubojnie działające w Holandii są świetnie zorientowane jakie są zdolności produkcyjne ferm (wielkość stad samic u poszczególnych hodowców, mogących być dostawcami żywca) i na tej podstawie są w stanie racjonalnie funkcjonować. Opieranie działalności na przypadkowym, a co gorsze na skupie prowadzonym przez pośredników, nigdy nie doprowadzi do prawidłowej organizacji rynku żywca i mięsa króliczego. Przy prawie zerowej promocji spożycia mięsa króliczego wśród polskich konsumentów, braku jakiegokolwiek reklamy, a także przy inercji w poszukiwaniu nowych rynków zbytu, ubojnie stanowią najłabsze ogniwo w całym króliczym biznesie.

Niedostosowanie się ubojni do wymogów współczesnego rynku i trwanie w starych przyzwyczajeniach sprawi, że na rynek polski trafi mięso królicze pochodzące z innych krajów. Przedsmak tego już mamy – import mięsa króliczego z Chin, a niebawem może pojawić się mięso królicze z Czech czy Słowacji. Obecna sytuacja nie sprzyja rozwojowi istniejących ferm i powstawaniu nowych, a brak zainteresowania ubojni poprawą relacji z hodowcami królików zemści się w najbliższej przyszłości na samych ubojniach.

Obecnie organizowane są już nowe zakłady ubojowe, ściśle współpracujące z hodowcami, które gwarantują im ryt-

miczność dostaw żywca. Zakłady te będą w stanie przejąć większość produkowanego w Polsce żywca króliczego, oferując opłacalne ceny skupu. Aktywność tych nowych ubojni idzie w kierunku zapewnienia sobie atrakcyjnych rynków zbytu w kraju i za granicą oraz w kierunku powiązania, poprzez wspólnotę interesów, z wybranymi hodowcami. Jest to jednak proces długotrwały i w najbliższym czasie nie powinniśmy się spodziewać szybkich zmian na lepsze. Chyba, że dotychczas działające zakłady ubojowe otrząsną się z marazmu i podejmą, przy wykorzystaniu swoich niemałych zdolności produkcyjnych, jakieś działania w kierunku szukania rynków zbytu i zapewnienia dostawcom atrakcyjnych cen skupu. Pociężające jest to, że niektóre z nich już widzą potrzebę opieki nad hodowcami i czynią w tym kierunku pierwsze, nieśmiałe kroki. Jest to jednak, jak na razie, kropla w morzu potrzeb.

Sytuację dodatkowo komplikuje fakt, że na terenie Polski nie działa żaden związek czy stowarzyszenie o zasięgu ogólnokrajowym, który reprezentowałby interesy producentów żywca króliczego. Rola takiej organizacji powinna skupiać się na monitorowaniu cen i jakości pasz (dostarczanych przez poszczególne mieszalnie), cen skupu żywca (oferowanych przez ubojnie), a także na organizowaniu dostaw niezbędnych środków produkcji. Powstały wprawdzie stowarzyszenia producentów żywca króliczego, ale mają one charakter lokalny i reprezentują interesy niewielkich grup hodowców. W przyszłości, miejmy nadzieję, staną się one reprezentantami całości środowiska. Jest jeszcze bardzo dużo do zrobienia, począwszy od rynków zbytu, a skończywszy na wprowadzaniu najnowszych osiągnięć nauk zootechnicznych, pozwalających na intensyfikację opłacalności produkcji.

Mam nadzieję, że uda nam się wspólnie doprowadzić do sytuacji, kiedy to głos producentów żywca króliczego będzie coś znaczył i że zostanie stworzony prawdziwy rynek żywca i mięsa króliczego.

Leszek A. Gacek – ZD IZ Chorzelów Sp. z o.o.

Wybrane akty wykonawcze do prawa weterynaryjnego

Sławomir Mroczkowski

ATR w Bydgoszczy

Rolnicy zajmujący się chowem i hodowlą zwierząt są narażeni w ostatnim czasie na częste nowelizacje przepisów prawa weterynaryjnego. Muszą się oni nie tylko na bieżąco zapo-

znawać z nowymi regulacjami, ale także niejednokrotnie ponosić nakłady finansowe, aby dostosować swoje gospodarstwa do obowiązujących wymagań. Zmiany w polskim prawie weterynaryjnym, jakie obserwujemy w ostatnich latach, są wynikiem wielu ważnych przyczyn (jak choćby transformacja ustrojowa czy konieczność lepszej ochrony zdrowia publicznego i zdrowia zwierząt), które wymuszają wprowadzanie nowych przepisów. Również możliwość przystąpienia Polski do Unii Europejskiej wymaga wielu prac związanych z harmonizacją prawa. W roku 2002 podjęto szereg inicjatyw ustawodawczych w kierunku zmian prawa weterynaryjnego. Z dniem 13 lutego 2002 r. weszła w życie ustawa z 25 lipca 2001 r. nowelizująca ustawę o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych, ustawę o zwalczaniu cho-

rób zakaźnych i mięsa oraz o inspekcji weterynaryjnej, a także ustawę o organizacji hodowli i rozrodu zwierząt gospodarskich (Dz.U. nr 129, poz. 1438). Celem niniejszego artykułu jest scharakteryzowanie rozporządzeń, które wydano w roku 2002 do obowiązującego prawa weterynaryjnego [1].

Produkty pochodzenia zwierzęcego, a także same zwierzęta mogą być poddane kontroli weterynaryjnej na granicy Polski jedynie na przejściach, które spełniają odpowiednie warunki. Od końca maja ubiegłego roku obowiązuje rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 kwietnia 2002 roku w sprawie wymagań, jakie powinny być spełnione dla zatwierdzenia poszczególnych kategorii przejść granicznych, na których będzie dokonywana weterynaryjna kontrola graniczna [2]. Jest ono wypełnieniem dyspozycji art. 14, ust. 14, pkt 2 prawa weterynaryjnego [1]. W wyżej wymienionym rozporządzeniu jest mowa o siedmiu kategoriach przejść granicznych, w tym cztery przeznaczone dla produktów wymagających (względnie nie wymagających) przechowywania w obniżonej temperaturze i przeznaczonych (bądź nie przeznaczonych) do spożycia przez ludzi, a także trzy dla zwierząt: kopytnych, koniowatych i pozostałych. Punkty kontroli granicznej powinny być wyposażone między innymi: w pomieszczenia do przechowywania partii towaru, z której pobrano próbki do badania, wraz z urządzeniami zapewniającymi higieniczny wyładunek i załadunek; w laboratorium umożliwiające wykonanie podstawowych badań kontrolnych; pomieszczenia z odpowiednim oświetleniem i wentylacją dla przetrzymywania zwierząt przy zapewnieniu warunków zgodnych z wymaganiami gatunku wraz z urządzeniami przeznaczonymi do wyładunku i załadunku zwierząt do różnych środków transportu oraz urządzenia przeznaczone do badania, żywienia i pojenia zwierząt, a także wydzielone miejsca przeznaczone do oczyszczania i odkażania. Trzeba dodać, że Polska musi osiągnąć pełną zgodność w zakresie weterynaryjnej kontroli zwierząt żywych i produktów pochodzenia zwierzęcego wwożonych do Unii z obszarów krajów trzecich już na 6 miesięcy przed przystąpieniem do Wspólnoty, ponieważ granice naszego kraju po ewentualnej akcesji staną się granicą Unii Europejskiej. Budowa przejść granicznych i ich wyposażenie, a także metody kontroli i badań muszą być dostosowane do wymagań unijnych. Wymusza to na naszym kraju przeznaczenie znacznych środków finansowych na inwestycje i stworzenie systemu kontroli towarów przewożonych przez granicę.

Również od końca maja ubiegłego roku obowiązuje rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie formy i sposobu zgłoszenia towaru do weterynaryjnej kontroli granicznej oraz wzorów weterynaryjnych świadectw przekroczenia granicy dla zwierząt i produktów [3], które jest wykonaniem artykułu 14, ust. 14, pkt. 5 ustawy weterynaryjnej z 24 kwietnia 1997 roku [1]. Według przepisów rozporządzenia, towar zgłasza się do weterynaryjnej kontroli granicznej przez złożenie wypełnionego weterynaryjnego świadectwa przekro-

czenia granicy. Rozporządzenie zawiera dwa załączniki, które określają wzory weterynaryjnych świadectw przekroczenia granicy dla zwierząt i dla produktów. Świadectwa te składa się w czterech egzemplarzach do granicznego lekarza weterynarii z właściwego przejścia granicznego, przez które produkty lub zwierzęta będą przewożone. Należy także dołączyć informację o rodzaju, ilości i czasie przewozu towarów.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 9 maja 2002 roku w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych wymaganych przy prowadzeniu składów celnych lub działalności w wolnych obszarach celnych i składach wolnocłowych w zakresie obrotu towarami podlegającymi weterynaryjnej kontroli granicznej [4] jest wypełnieniem zapisów art. 5, ust. 1, pkt 9a oraz ust. 4 ustawy z 24 kwietnia 1997 roku o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz.U. z 1997 roku nr 66, poz. 752 wraz z późniejszymi zmianami) [1]. Rozporządzenie precyzuje wymagania odnośnie do lokalizacji składu celnego lub działalności w wolnych obszarach celnych i składach wolnocłowych, a także określa wymagania dotyczące pomieszczeń przeznaczonych do obrotu towarami podlegającymi granicznej kontroli weterynaryjnej. Pomieszczenia i chłodnie składów celnych muszą być tak wyposażone i zlokalizowane, aby przechowywane tam towary pozostawały w stanie nie pogorszonym przez cały okres ich składowania, a także aby poszczególne partie towarów o różnej jakości nie pozostawały we wzajemnym kontakcie.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 17 maja 2002 roku w sprawie wykazu laboratoriów referencyjnych właściwych dla poszczególnych rodzajów i kierunków badań weszło w życie 20 czerwca ubiegłego roku [5] i jest wypełnieniem zapisów art. 48a, ust. 4 prawa weterynaryjnego [1]. Składa się z dwóch załączników, stanowiących wykaz laboratoriów referencyjnych właściwych dla badań prowadzonych w kierunku rozpoznawania chorób zakaźnych zwierząt oraz chorób odzwierzęcych – 12 laboratoriów, jedno w Zduńskiej Woli, a pozostałe w Puławach (załącznik nr 1) oraz wykazu laboratoriów referencyjnych właściwych dla badań środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego oraz środków żywienia zwierząt – 3 laboratoria zlokalizowane w Puławach (załącznik nr 2). Wykazy podają, poza nazwą i adresem laboratorium, także informacje o rodzaju oraz kierunku badań, do których poszczególne laboratoria są upoważnione.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 5 lipca 2002 roku w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych wymaganych przy pozyskaniu, przetwórstwie, składowaniu i transporcie mleka oraz przetworów mlecznych weszło w życie 26 października, z wyjątkiem niektórych przepisów, które obowiązują od początku bieżącego roku [6]. Jest ono wypełnieniem zapisów art. 32, pkt. 2 prawa weterynaryjnego [1]. Rozporządzenie określa warunki weterynaryjne wymagane przy pozyskiwaniu mleka surowego, a także mleka suro-

wego przeznaczonego do spożycia, mleka spożywczego i przetworów mlecznych. Rozporządzenie definiuje podstawowe pojęcia. Mleko surowe jest to mleko pochodzące od krów, owiec, kóz i bawolic o nie zmienionym składzie, które nie było podgrzane do temperatury powyżej 40°C i nie było poddane innym zabiegom, powodującym podobne efekty jak podgrzanie powyżej tej temperatury. Mleko spożywcze to takie, które przeznaczone jest do obrotu, uzyskane z mleka surowego poddanego obróbce cieplnej i oferowane w postaci mleka pasteryzowanego, mleka UHT i mleka sterylizowanego. Przetwory mleczne są to produkty z mleka, w tym także wieloskładnikowe produkty mleczne, w których samo mleko lub produkty z mleka są podstawowym składnikiem, a inne składniki nie są dodane w celu zmiany naturalnych składników mleka. Ponadto zdefiniowano warunki weterynaryjne wymagane w gospodarstwach produkcyjnych, w punktach odbioru i normalizacji, a także w zakładach obróbki cieplnej i zakładach mleczarskich oraz przy transporcie mleka. W załączniku do rozporządzenia podano wymagania mikrobiologiczne dla mleka surowego przeznaczonego do spożycia oraz mleka spożywczego i przetworów mlecznych.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 30 lipca 2002 roku w sprawie oznakowania bydła, paszportów bydła, prowadzenia rejestru bydła i księgi rejestracji stada bydła [7] jest skutkiem zapisów art. 7, ust. 27, pkt. 1 i 3 prawa weterynaryjnego [1]. Precyzuje ono metody znakowania bydła, a także podaje wzory dokumentów hodowlanych. Jest podstawą do stworzenia systemu identyfikacji i rejestracji bydła, który umożliwi kontrolę przemieszczania się zwierzęcia od momentu urodzenia aż do chwili padnięcia lub uboju. Każda zmiana miejsca pobytu zwierzęcia czy zmiana właściciela muszą być odnotowane w rejestrze prowadzonym w gospodarstwie, a także w centralnej bazie danych, prowadzonej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 11 września 2002 roku w sprawie sposobu uzdatniania mięsa warunkowo zdatnego do spożycia oraz postępowania z mięsem niezdatnym do spożycia [8] jest wykonaniem dyspozycji art. 29, ust. 6 prawa weterynaryjnego [1]. Obowiązuje od 8 października ubiegłego roku. Określa sposób postępowania z mięsem uznanym za warunkowo zdatne do spożycia, w celu jego uzdatnienia. Przepisy rozporządzenia regulują także metody postępowania z mięsem uznanym za niezdatne do spożycia, biorąc pod uwagę bezpieczeństwo i zdrowie ludzi oraz zwierząt. Regulacje zawarte w rozporządzeniu stawiają ograniczenia dotyczące obrotu takim mięsem ze względu na ochronę zdrowia ludzi i zwierząt. Przepisy tego rozporządzenia są spójne z regulacjami zawartymi w rozporządzeniu w sprawie sposobu badania zwierząt rzeźnych i mięsa tych zwierząt oraz mięsa zwierząt łownych.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 11 września 2002 roku w sprawie sposobu badania zwierząt

rzeźnych i mięsa tych zwierząt oraz mięsa zwierząt łownych [9] jest wypełnieniem zapisów art. 32, pkt. 1 prawa weterynaryjnego [1]. Weszło w życie 8 października ubiegłego roku. Określa ono między innymi sposób badania i oceny mięsa zwierząt rzeźnych i łownych, znakowania mięsa po zbadaniu, prowadzenia dokumentacji, a także wzory świadectw zdrowia dla zwierząt rzeźnych i drobiu przeznaczonych do uboju. Regulacje zawarte w rozporządzeniu dopuszczają do uboju w gospodarstwie rolnika świń, kóz i owiec, pod warunkiem, że mięso z takiego uboju będzie wykorzystane tylko na własne potrzeby. Takie mięso podlega dodatkowo oznakowaniu. Przepisy rozporządzenia określają metody badania mięsa zwierząt rzeźnych i łownych, wyróżniając badania przedubojowe i poubojowe oraz znakowania mięsa. Rozporządzenie składa się z siedmiu załączników określających szczegółowo metody badań i wzory dokumentów. Jednocześnie tracą moc dotychczasowe przepisy zawarte w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 11 grudnia 1998 [10].

Literatura: 1. Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 roku o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz.U. z 1997 roku nr 66, poz. 752 wraz z późniejszymi zmianami). 2. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 kwietnia 2002 roku w sprawie wymagań, jakie powinny być spełnione dla zatwierdzenia poszczególnych kategorii przejść granicznych, na których będzie dokonywana weterynaryjna kontrola graniczna (Dz.U. z dnia 15 maja 2002 roku, nr 56, poz. 509). 3. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 maja 2002 roku w sprawie formy i sposobu zgłoszenia towaru do weterynaryjnej kontroli granicznej oraz wzorów weterynaryjnych świadectw przekroczenia granicy dla zwierząt i produktów (Dz.U. z dnia 16 maja 2002 roku, nr 57, poz. 523). 4. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 maja 2002 roku w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych wymaganych przy prowadzeniu składów celnych lub działalności w wolnych obszarach celnych i składach wolnocelowych w zakresie obrotu towarami podlegającymi weterynaryjnej kontroli granicznej (Dz.U. z dnia 16 maja 2002 roku, nr 57, poz. 524). 5. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 maja 2002 roku w sprawie wykazu laboratoriów referencyjnych właściwych dla poszczególnych rodzajów i kierunków badań (Dz.U. z dnia 5 czerwca 2002 roku, nr 67, poz. 616). 6. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 lipca 2002 roku w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych wymaganych przy pozyskaniu, przetwórstwie, składowaniu i transporcie mleka oraz przetworów mlecznych (Dz.U. z dnia 25 lipca 2002 roku, nr 117, poz. 1011). 7. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 lipca 2002 roku w sprawie oznakowania bydła, paszportów bydła, prowadzenia rejestru bydła i księgi rejestracji stada bydła (Dz.U. z dnia 17 sierpnia 2002 roku, nr 131, poz. 1114). 8. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 września 2002 roku w sprawie sposobu uzdatniania mięsa warunkowo zdatnego do spożycia oraz postępowania z mięsem niezdatnym do spożycia (Dz.U. z dnia 23 września 2002 roku, nr 155, poz. 1295). 9. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 września 2002 roku w sprawie sposobu badania zwierząt rzeźnych i mięsa tych zwierząt oraz mięsa zwierząt łownych (Dz.U. z dnia 23 września 2002 roku, nr 155, poz. 1296). 10. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 11 grudnia 1998 roku w sprawie sposobu badania zwierząt rzeźnych, badania, oceny i znakowania mięsa, wykorzystania mięsa o ograniczonej przydatności do spożycia, mięsa niezdatnego do spożycia oraz prowadzenia dokumentacji z tym związanej (Dz.U. nr 154, poz. 1011 oraz z 2001 roku nr 22, poz. 256 i nr 128, poz. 1434).